

Toimenpidealoite TPA 12/2024 vp

Juha Mäenpää ps ym.

Toimenpidealoite satelliittipaikannuksen häirintälaitteiden hallussapidon kieltämisestä luvallista tutkimustoimintaa ja viranomaiskäyttöä lukuun ottamatta

Eduskunnalle

Yle uutisoi 9.1.2024, kuinka GPS-häirintään käytettävät pikkulaitteet ovat kasvava ongelma. Jutussa kerrottiin, että satelliittipaikannusjärjestelmiä on mahdollista häiritä aivan kotikonstein. Verkosta voi ostaa taskuun mahtuvia GPS-jumittimia (englanniksi GPS jammer), joilla pystyy pimentämään muiden laitteiden paikkatiedon satojen metrienkin säteeltä. Kyseisiä pieniä vempaimia saa tilattua muutamalla kymmenellä eurolla esimerkiksi Kiinasta. Laitteita käyttävät esimerkiksi taksiaautoilijat ja jakeluautojen kuskit mutta myös ammattirikolliset.

Häirintälaite on tietyillä taajuualueilla toimiva kohinateholähde, joka saa virran akusta tai esimerkiksi auton tupakansytyttimestä. Tarkoituksena on varjella käyttäjän yksityisyyttä ja estää satelliittipaikannuksen käyttö. Samalla häirintä vaikuttaa kuitenkin myös muiden lähistöllä olevien henkilöiden satelliittipaikannusta käyttäviin laitteisiin. Häiritsimiä on myös muille taajuualueille. Ne estävät WLAN-verkot tai matkapuhelinten yhteydet. Laitteiden häiritsevä käyttö onkin nykyisellään kielletty, mutta niiden ostaminen tai omistaminen on sallittua.

Maanmittauslaitos kertoo verkkosivuillaan, että yhteiskunnan merkittävät osa-alueet, kuten rahoiliikenne, ilmaliikenne, merenkulku ja pelastustoimi, tarvitsevat toimintaansa satelliittipaikannusta. Satelliittisignaaleissa esiintyy kuitenkin toisinaan häiriöitä, jotka voivat johtua luonnollisista syistä tai tarkoituksellisesta häirinnästä. Niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa hyödynnetään päivittäin satelliittien avulla saatavaa sijaintitietoa ja aikasignaalia, jonka tuottaa koko maailmaa palveleva satelliittipaikannusjärjestelmä GNSS (Global Navigation Satellite System). GNSS:ään kuuluvat yhdysvaltalainen GPS, eurooppalainen Galileo, venäläinen GLONASS ja kiinalainen BeiDou.

Satelliittipaikannusjärjestelmät perustuvat maapallon kiertoradalla sijaitseviin satelliitteihin. Ne lähettävät noin 22 000 kilometrin korkeudesta signaalia. Siihen on pakattu mukaan lisätietoa, jota voidaan käyttää esimerkiksi paikantamiseen. Maan pinnalla älypuhelin poimii vähintään neljän eri satelliitin signaalit ja laskee niiden perusteella sijaintinsa ja tarkan aikatiedon. Häirintälaitteet toimivat siten, että ne lähettävät tyhjää roskasignaalia samoilla taajuuksilla, joita satelliitit käyttävät viestintäänsä. Tämän vuoksi laite ei osaa enää paikantaa itseään tiheässä signaaliyidakossa. Sen seurauksena puhelimen käyttäjä, lentokoneen ohjaaja, autoilija tai muu paikannusta käyttävä taho on merkittävän ongelman edessä. Ylen haastatteleva asiantuntija korosti, että vaikka on

Toimenpidealoite TPA 12/2024 vp

olemassa erilaisia suojauksia ja tarvittaessa käyttöön voidaan ottaa vaihtoehtoisia järjestelmiä, aiheuttavat häiriöt paljon lisätyötä ja kustannuksia.

Selkeä keino taistella edellä kuvattua viheliäistä vaivaa vastaan olisi häiritsevän käytön lisäksi kieltää satelliittipaikannuksen häirintälaitteiden hallussapito kokonaan. Tämä olisi myös aivan johdonmukainen askel eteenpäin nykyisestä lainsäädännöstä, joka vietäisiin asian suhteen vain niin sanotusti loppuun asti. On vaikea keksiä kestäviä perusteita sille, miksi kenelläkään yksityishenkilöllä, yhteisöllä tai yrityksellä pitäisi olla oikeus pitää hallussaan kyseisenkaltaisia häirintälaitteita luvallista ja turvallista tutkimustoimintaa lukuun ottamatta. Uudistus antaisi viranomaisille yhden lisätyökalun ongelman kitkemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin satelliittipaikannuksen häirintälaitteiden hallussapidon kieltämiseksi luvallista tutkimustoimintaa ja viranomaiskäyttöä lukuun ottamatta.

Helsingissä 20.3.2024

Juha Mäenpää ps
Rami Lehtinen ps
Jukka Kopra kok
Jari Ronkainen ps
Mikko Savola kesk
Riitta Mäkinen sd
Hanna Räsänen kesk
Hanna Holopainen vihr
Miko Bergbom ps
Sebastian Tynkkynen ps
Atte Harjanne vihr